

I. VERSLAG OVER HET RECHTSPREKEN IN HET RECHTSGEBIED VAN HET HOF VAN BEROEP GENT

Mijnheer de Kamervoorzitter,
Geachte genodigden in al uw titels en hoedanigheden,
Beste collega's,

Naar jaarlijkse gewoonte zal ik een kort overzicht van de rechtsbedeling binnen ons ressort geven in toepassing van artikel 345, 3^e lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Vooraf evenwel de volgende verduidelijking. Ik stel vast dat een vergelijking van het cijfermateriaal van opeenvolgende kalenderjaren nog weinig zin heeft. Hiervoor zijn diverse redenen.

Eerst en vooral was er de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie¹. Ze wijzigde de artikelen 25 van het Strafwetboek *iuncto* artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden substantieel². Zoals u bekend, liet deze wijziging het openbaar ministerie toe tal van misdaden te correctionaliseren die voorheen door het hof van assisen dienden berecht te worden. Bij arrest van 21 december 2017 heeft het Grondwettelijk Hof de bepalingen van de wet van 5 februari 2016 daarover evenwel vernietigd³. Het bijzonder lage aantal dossiers behandeld door de Hoven van assisen van Oost- en West-Vlaanderen in het kalenderjaar 2017 is dus niet relevant en zal wellicht uniek in de annalen van de Oost- en West-Vlaamse justitie blijven.

Ook bepaalde wetgevende initiatieven genomen in 2018, maken de cijfers over het kalenderjaar 2017 niet langer relevant. Zo is er bijvoorbeeld de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de

¹ Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19 februari 2016

² Artikel 6 en 121 van de wet van 5 februari 2016

³ <http://www.const-court.be/public/n/2017/2017-148n.pdf>

rechterlijke orde.⁴ Die wet verhoogde de bevoegdheid *ratione summae* van de vrederechter van 2.500 euro naar 5.000 euro en verlegde de grens om hoger beroep in te stellen van 1.860 euro naar 2.000 euro⁵. Deze hervorming zal belangrijke verschuivingen in de werklast – en dus in de statistieken – tot gevolg hebben, niet alleen voor de vredegerichten, maar ook voor de rechtbanken van eerste aanleg en, weliswaar in beperktere mate, voor de hoven van beroep.

Bovendien is de dienst statistieken van het College van hoven en rechtbanken er niet in geslaagd mij gevalideerd cijfermateriaal aan te leveren voor diverse gerechtelijke entiteiten. Zo zullen bijvoorbeeld de cijfers over de vredegerichten voor het kalenderjaar 2017 pas vanaf midden september beschikbaar zijn.

Anderzijds is ook niet alle activiteit van hoven en rechtbanken gemakkelijk in statistieken om te zetten. Men denke in de eerste plaats aan de beheersmatige taken, waaronder bv. het gebouwenbeheer of de voorbereiding van nieuwe applicaties waarvan het project inzake verkeersovertredingen “crossborder” een mooi voorbeeld is.

Wat het openbaar ministerie betreft, zijn er de niet-dossiergebonden activiteiten, onder meer ontwikkeld binnen de expertisenetwerken van het College van procureurs-generaal. De toevloed aan nieuwe wetgeving leidde tot tal van nieuwe omzendbrieven van het College van procureurs-generaal voor de parketten, arbeidsauditoraten en politie- en inspectiediensten. Niet ten onrechte verwacht de wetgevende macht ook de permanente aanpassing van de vele bestaande omzendbrieven aan de actuele wetgeving of aan de maatschappelijke evoluties. De omzendbrief over de gerechtelijke afhandeling van geweld gebruikt door of tegen politiediensten is daarvan een mooi voorbeeld⁶.

⁴ Wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde, *BS* 30 mei 2018

⁵ Zie de artikelen 590 en 617 Ger.W., zoals gewijzigd door de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde

⁶ Omzendbrief nr. COL 10/2017 van 28 november 2017 van het College van procureurs-generaal over de gerechtelijke afhandeling van de gevallen waarin geweld werd gebruikt tegen de politiediensten en deze waarin de politiediensten zelf geweld gebruikten met de dood of een ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit als gevolg

Tenslotte dient men ook rekening te houden met de invloed van provinciale reorganisaties van de rechtbanken en parketten van eerste aanleg op de statistieken van de afdelingen. Zo hebben de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, de bevoegde procureur des Konings en de toenmalige balies van het gerechtelijk arrondissement West-Vlaanderen overeenstemming bereikt over een uitvoerig zaakverdelingsreglement. Dit zaakverdelingsreglement heeft zijn beslag gevonden in het Koninklijk besluit van 14 januari 2018 tot vaststelling van het zaakverdelingsreglement van de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen⁷. Een gelijkaardig initiatief staat op stapel in Oost-Vlaanderen, heb ik menen te begrijpen. Dergelijke initiatieven zijn evident toe te juichen. De concentratie van bepaalde materies in één afdeling heeft natuurlijk gevolgen op bijvoorbeeld de doorlooptijd van de strafdossiers per materie per afdeling. Voor de verschillen tussen de afdelingen zijn er dan objectieve redenen en uit die verschillen mag men dus niet zomaar afleiden dat er binnen deze of gene afdeling van de rechtbank of het parket functioneringsproblemen zijn.

De klassieke, wettelijke voorziene mondelinge toelichting van de procureur-generaal over de rechtsbedeling bij het begin van het gerechtelijk jaar wordt door deze evoluties ernstig bemoeilijkt. In dit digitaal tijdperk en in deze 21^e-eeuwse context van autonoom beheer van de hoven en rechtbanken en het openbaar ministerie, zoals voorzien door de wet van 18 februari 2014⁸, lijkt mij een modernere invulling van mijn wettelijke opdracht ex artikel 345, 3^e lid, van het Gerechtelijk Wetboek wenselijk.

*

⁷ Koninklijk besluit van 14 januari 2018 tot vaststelling van het zaakverdelingsreglement van de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen en tot wijziging van het koninklijk besluit van 14 maart 2014 betreffende de verdeling van de arbeidshoven, de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank, de rechtbank van koophandel en de politierechtbank in afdelingen, *BS* 29 januari 2018

⁸ Wet van 18 februari 2014 betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie, *BS* 4 maart 2014

Geachte genodigden,

Met betrekking tot het wel ter beschikking gestelde cijfermateriaal lijkt mij het volgende relevant.

1. Het hof van beroep

In de dossierstromen van het hof van beroep zie ik de volgende evoluties:

- het aantal nieuw ingeleide burgerlijke zaken is licht gestegen, maar het aantal hangende burgerlijke zaken is gedaald
- het aantal nieuw ingeleide correctionele zaken is eveneens gestegen, maar ook het aantal hangende correctionele zaken is gedaald.

Het betreft onbetwistbaar positieve evoluties binnen het hof van beroep voor het kalenderjaar 2017, maar alertheid is noodzakelijk: vanaf 1 oktober 2018 is immers één van de zes correctionele kamers niet meer voltallig en wellicht niet meer in staat eenzelfde hoeveelheid dossiers als voorheen te verwerken.

Een snelle invulling van de - op dit ogenblik – drie vacante betrekkingen van het hof van beroep is dus essentieel om de huidige positieve tendens in de evolutie van de stock aan burgerlijke en correctionele zaken te bestendigen.

Bovendien mag men niet uit het oog verliezen dat in de komende maanden opnieuw ruimte voor assisenprocessen moet voorzien worden, ook op niveau van de parketten-generaal.

2. De rechtbanken van eerste aanleg

Bij de rechtbanken van eerste aanleg van Oost- en West-Vlaanderen is er sprake van een heel lichte daling van het aantal nieuwe burgerlijke zaken en van het aantal eindvonnissen in burgerlijke zaken.

In de familierechtbanken blijft de gunstige evolutie van een dalende instroom en een stijgende uitstroom zich verderzetten.

Een uitzondering op de dalende trend vormen de jeugdzaken. De stijging van de voorgaande jaren van het aantal bij de jeugdrechtbank ingeleide protectionele zaken blijft zich verderzetten.

Wat de correctionele zaken betreft, konden dit jaar geen cijfers aangeleverd worden.

3. De rechtbank van koophandel

Wat de rechtbank van koophandel betreft, blijft het aantal nieuw ingeleide zaken dalen. Deze daling gaat gepaard met een parallelle daling van het aantal vonnissen en beschikkingen.

Over het aantal hangende zaken heb ik geen gevalideerde informatie bekomen.

4. De politierechtbanken

Op de politierechtbanken blijkt het aantal inleidingen in strafzaken te blijven dalen.

Over het aantal nieuw ingeleide burgerlijke zaken bekwam ik geen gevalideerde informatie.

5. Het openbaar ministerie

Wat het openbaar ministerie betreft, is de algemene tendens een daling van het aantal nieuw ingeschreven strafzaken in alle afdelingen van beide parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg.

Er is evenwel één uitzondering. De hoger vermelde stijging van het aantal bij de jeugdrechtbank ingeleide protectionele zaken is een duidelijke afspiegeling van

de toename van het aantal dossiers bij de jeugdparketten. Daar geldt de stijgende tendens overigens zowel voor de als misdrijf omschreven feiten als voor de verontrustende opvoedingssituaties.

Gelet op de daling van het aantal nieuwe zaken ga ik niet nader in op de cijfers van de technische of opportuniteitssepots of van andere afhandelingswijzen zoals het aantal dagvaardingen, minnelijke schikkingen of bemiddelingen in strafzaken. Zij volgen namelijk de algemene tendens.

Wel wens ik onder de aandacht te brengen dat de parketten van de procureurs des Konings in het kalenderjaar 2017 niet minder dan 34 verruimde minnelijke schikkingen voorgesteld hebben voor een totaal bedrag van 5.499.380,62 euro, waarbij er eveneens 7.364.956,37 euro aan de fiscale administraties werd betaald. Op die wijze kunnen op een efficiënte en voor de Belgische overheid financieel voordelige wijze dossiers afgesloten worden die anders mogelijks aanleiding tot jarenlange procedureslagen hadden gegeven.

Ook de recente investeringen in strafuitvoeringsonderzoeken verdienen een vermelding. Op basis van de arresten uitgesproken in 2017 zijn er 154 dossiers voor het opstarten van een strafuitvoeringsonderzoek aangelegd. In principe moeten die toelaten een totaal bedrag van 21.676.304,87 euro te recupereren. De strafuitvoering is immers de achillespees van een goed werkende justitie. Daarom heb ik sedert januari 2018 een magistraat op het parket-generaal structureel belast met de opvolging van alle dossiers die in aanmerking komen voor een strafuitvoeringsonderzoek, met het hierboven vermelde resultaat.

II. NIEUWE BELEIDSINITIATIEVEN WAARAAN OOK DE MAGISTRATUUR ZIJN STEENTJE BIJDRAAGT.

Mijnheer de Kamervoorzitter,

Geachte genodigden,

Cijfers zeggen niet alles. Naast de klassieke rechtsbedeling verlenen onze magistraten hun medewerking ook aan tal van beleidsinitiatieven met een impact op de activiteiten van hoven en rechtbanken, openbaar ministerie en handhavingsdiensten.

Sommige van deze initiatieven hebben tot doel bepaalde criminaliteitsvormen op een geïntegreerde manier aan te pakken, andere bevorderen de aanwending van maatregelen of sancties van administratieve aard, nog andere zorgen voor een uniforme aanpak van criminaliteitsfenomenen en een transparanter strafrechtelijk beleid. De maatschappij verwacht dat steeds meer van ons. We zien trouwens dat zelfs individuele politici die weg opgaan, onafhankelijk van het optreden van het gerechtelijk apparaat⁹.

Vandaag wens ik – kort - een stand van zaken te geven over drie interessante beleidsinitiatieven waarin samenwerking tussen het gerecht en de bestuurlijke overheden primordiaal is.

1. De strafrechtelijke prioriteiten van de Vlaamse regering

Sinds de zesde staatshervorming zijn de deelstaten bevoegd om deel te nemen aan het opstellen van bindende richtlijnen van strafrechtelijk beleid in de materies die tot hun bevoegdheid behoren.

De Vlaamse regering heeft begin juli 2017 haar strafrechtelijke prioriteiten aan het College van procureurs-generaal meegedeeld. Twee beleidsdomeinen wens ik vandaag onder de aandacht te brengen omwille van hun impact op de werking

⁹ Racistische koorzangers naar Afrikamuseum - De Morgen – 22/08/2018 - Staatssecretaris voor Gelijke Kansen Zuhair Demir (N-VA) wil de jongemannen die een racistisch lied zongen op Pukkelpop, meenemen naar het Afrikamuseum in Tervuren.

van het openbaar ministerie en de hoven en rechtbanken: “Leefmilieu, Natuur, Energie en Dierenwelzijn” en “Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed”.

De zeer constructieve samenwerking tussen de Vlaamse overheid en het openbaar ministerie in deze domeinen dateert al van lang vóór de zesde staatshervorming.

Het is dan ook verwonderlijk dat sommige politici soms nog spreken over, bijvoorbeeld, “de makke vervolging” van sommige misdrijven¹⁰ terwijl met de Vlaamse administratie heel concrete afspraken over administratieve versus strafrechtelijke vervolging gemaakt worden¹¹.

Reeds op 21 oktober 1999 keurde het College van Procureurs-generaal een eerste versie van de “*Prioriteitennota Vervolgingsbeleid Milieurecht in het Vlaams Gewest*” goed. Nadien volgden nog een actualisatie op 30 mei 2000 en de versie van 2012 die als milieuhandavingsprotocol op 18 maart 2013 door de Federale minister van Justitie en de Vlaamse minister van Leefmilieu werden ondertekend. Deze prioriteitennota’s waren specifiek bedoeld om de prioriteiten voor de handhavingsdiensten aan te duiden, waarbij dan de parketten voor de prioritairere schendingen het engagement aangingen om er een gepast strafrechtelijk gevolg aan te geven of er een gepast bestuurlijk gevolg aan te laten geven.

¹⁰ “*Vervolging dierenmishandeling moet veel strenger*” (Weyts), Kevin Wouters, Brussel, 12/02/2018 09:04 (BELGA): *Vlaams minister van Dierenwelzijn Ben Weyts (N-VA) ergert zich aan de makke vervolging van dierenmishandeling door het parket. Bijna zes op de tien zaken van dierenmishandeling en verwaarlozing worden zonder gevolg geklasseerd. “Wij hebben de parketten ontlast met onze eigen administratieve boetes, maar we hebben daarbij wel nadrukkelijk gevraagd dat ze de zaken die we doorspelen ernstig nemen”, zegt hij maandag (...)*

¹¹ Er zijn bovendien tal van redenen die, soms volledig onafhankelijk van onze wil, tot gevolg hebben dat strafbare feiten noch administratief, noch strafrechtelijk afgehandeld worden. Zo zijn er bijvoorbeeld de technische sepots, onder meer omdat de dader onbekend is. Ook andere overwegingen spelen vaak een rol bij de keuze al dan niet tot vervolging over te gaan: het schuldbesef van de verdachte, de door hem inmiddels gedane investeringen om aan de inbreuken te verhelpen, de spontane vergoeding van de schade en het vrijwillige herstel, maar ook – m.i. terecht – de vaststelling van een abnormaal lange duur van een onderzoek met overschrijding van de redelijke termijn waarvoor niet altijd met een beschuldigende vinger naar het openbaar ministerie moet gewezen worden, etc. Ook – vaak noodgedwongen – dient met de beschikbare capaciteit voor opsporing, vervolging en behandeling op de correctionele rechtbank rekening gehouden te worden bij de weging van de zwaarwichtigheid van de feiten.

De grondige wijziging van het wetgevend landschap, in het bijzonder de zesde staatshervorming, maar ook het besluit van de Vlaamse Regering van 30 juni 2017 houdende vaststelling van de strafrechtelijke prioriteiten evenals de regelgeving rond de omgevingsvergunning en de handhaving ervan, noopten tot volledige herziening van de strafrechtelijke prioriteiten inzake milieu.

In samenspraak met het Vlaamse gewest heeft het openbaar ministerie recent de bestaande prioriteiten geëvalueerd en concrete richtlijnen ontworpen in het licht van een gelijke berechtiging van de overtreeders en rekening houdend met de beperkte middelen van de handhavingsdiensten, het openbaar ministerie en de hoven en rechtbanken.

Op deze wijze wordt gestreefd naar een éénvormig vervolgingsbeleid inzake milieustrafrecht, in de meest ruime zin, waarbij tevens ruimtelijke ordening, onroerend erfgoed, wonen en dierenwelzijn worden betrokken.

Het strafrechtelijk optreden wordt wel beschouwd als ultimum remedium. In de huidige stand van de besprekingen voorziet men een zestal “transversale hefboomen”. De aanwezigheid van één of meer van die hefboomen verzwaren de ernst van de feiten en vergroten dus de noodzaak tot prioritair strafrechtelijke behandeling.

Het betreft:

- georganiseerde fraude, bijvoorbeeld in het kader van een criminele organisatie; hier zou het internationaal en/of commercieel karakter nog een bijkomende indicator daarvoor kunnen zijn;
- een belangrijk vermogensvoordeel, o.m. in onderzoeken waarvoor men het nuttig geacht heeft het vermogensvoordeel te berekenen en/of tot een inbeslagneming over te gaan;
- herhaaldelijke en/of zeer ernstige hinder en/of onherstelbare schade en/of waarbij het feit de maatschappij ernstig beroert;

- het feit dat de verdachte in opdracht of voor rekening van lokale, regionale of federale overheden of hun leden handelt en / of de verdachte het verantwoordelijk lid van deze overheden zelf is;
- opzettelijke schending van toezichtrechten, zeker als dit gepaard gaat met gemeenrechtelijke misdrijven zoals opzettelijke slagen en verwondingen, weerspanning en bedreigingen; onder deze transversale hefboom valt eveneens het zich onvermogen maken en het halsstarrig weigeren om zich te kwijten van de definitief opgelegde bestuurlijke maatregelen, bestuurlijke geldboeten, voordeelontnemingen, veiligheidsmaatregelen of door de rechter opgelegde maatregelen;
- het bestaan van gelijkaardige dossiers waarvoor de verdachte reeds strafrechtelijk werd veroordeeld binnen de vijf jaar voorafgaand aan deze nieuwe feiten en die wijzen op structurele tekortkomingen of een gebrek aan beterschap.

Naast die transversale hefbomen wordt uiteraard voorzien in een categorisering van de verschillende thematische fenomenen op een schaal van 1 tot 3, zijnde prioritair tot absoluut niet prioritair. De thematische fenomenen zijn milieuhygiëne en milieubeheerrecht (DABM), ruimtelijke ordening (VCRO), roerend en onroerend erfgoed (OED – VED), Vlaamse wooncode (VWC), dierenwelzijn (DWW) en internationale handel in bedreigde dier- en plantensoorten (DABM).

Het einddocument over de strafrechtelijke prioriteiten inzake leefmilieu zal het resultaat van een beweging zijn die al enige tijd aan de gang is, waarbij de leden van het openbaar ministerie en de vertegenwoordigers van het Vlaams Gewest tot een gezamenlijk gedragen visie komen en waarbij in verregaande mate rekening wordt gehouden met algemene en specifieke strafrechtelijke prioriteiten inzake milieu die de Vlaamse Regering in het besluit van 30 juni 2017 vastlegde.

*

2. De bestuurlijke handhaving

Een tweede beleidsinitiatief heeft betrekking op de bestuurlijke handhaving.

Een bestuurlijke aanpak van criminaliteitsfenomenen kan verhinderen dat criminele organisaties hun illegale activiteiten op een legale manier in het maatschappelijk verkeer kunnen onderbrengen. Door dergelijke aanpak kan het bestuur ook vermijden dat het ongewild, onbewust of onrechtstreeks meewerkt aan dergelijke constructies.

Om tegenover de georganiseerde criminaliteit een georganiseerde overheid te plaatsen is een geïntegreerd veiligheidsbeleid op verschillende beleidsniveaus vereist. Bovendien is een bestuurlijke aanpak evenzeer noodzakelijk in een ketenaanpak van criminaliteit of overlastfenomenen.

Bestuurlijke handhaving is dus complementair aan de kerntaak van het openbaar ministerie, zijnde de strafrechtelijke aanpak van criminaliteit.

De ambities inzake bestuurlijke handhaving zijn allerm minst nieuw. Reeds in 1996¹² werd de aanpak van georganiseerde criminaliteit via een bestuurlijk handhavingsrecht op de politieke agenda gezet, maar steeds opnieuw verdween de ambitie naar de achtergrond, niet in het minst omwille van het onzeker juridisch kader.

Onder deze legislatuur worden opnieuw stappen gezet.

Eenzijds is er het voorontwerp van “Kaderdecreet bestuurlijke handhaving” dat de Vlaamse Regering op 29 juni 2018 principiële goedgekeurd heeft. Dit voorontwerp bevat onder meer bepalingen die de verhouding regelt tussen de strafrechtelijke en bestuurlijke afhandeling van misdrijven¹³. Het College van procureurs-generaal zal de Vlaamse Regering daarover eerstdaags een omstandig advies verstrekken.

¹² Actieplan van de regering tegen georganiseerde criminaliteit, Parl. St., Senaat, 1995-1996, 1-326/5, 22-39

¹³ Brief van 2 juli 2018 van de Vlaamse Regering aan het College van procureurs-generaal

Het openbaar ministerie staat uiteraard positief tegenover de wil van de Vlaamse regering om uniformiteit over de basisregels van de procedure na te streven. De regelmatigheid van daden gesteld tijdens bestuurlijk toezicht of opsporing is essentieel voor een correcte strafrechtelijke afhandeling. Het lijkt mij daarom uitermate belangrijk dat het College van procureurs-generaal bij de verdere werkzaamheden betrokken wordt om te vermijden dat onze hoven en rechtbanken in de toekomst worden geconfronteerd met procedurekwesties en interpretatieproblemen.

Anderzijds keurde de Ministerraad van de Federale Regering recent een wetsontwerp betreffende de bestuurlijke handhaving van openbare overlast, openbare orde en criminaliteit goed¹⁴.

Dit wetsontwerp voorziet voor de lokale overheden nieuwe tools om op te treden tegen ernstige en/of georganiseerde misdaad. Ook dit wetsontwerp heeft tot doel te verhinderen dat criminelen zich in het economisch en maatschappelijke weefsel van een stad of gemeente zouden integreren. Het wetsontwerp creëert daarom een systeem van uitbatingsvergunningen en –voorwaarden.

Op vraag van de bestuurlijke overheden nam het openbaar ministerie ook zelf initiatief op dat vlak. De procureurs-generaal van Antwerpen en Gent vaardigden in die context een ressortelijke omzendbrief uit waarvoor inspiratie gevonden werd in het document *'Bestuurlijke handhaving van georganiseerde misdaadfenomenen. Een leidraad.'*¹⁵ van wijlen Prof. dr. B. De Ruyver.

Ook als uitgangspunt van die ressortelijke omzendbrieven geldt dat de aanpak van onveiligheidsfenomenen, waaronder zowel overlast, gemeenrechtelijke als georganiseerde criminaliteit moet worden verstaan, een geïntegreerde en integrale aanpak vraagt. Naast de noodzakelijke strafrechtelijke weg betekent dit ook een bestuurlijke aanpak door middel van een zogenaamd bestuurlijk handhavingsrecht. Recente beleidsdocumenten hebben de noodzaak hiervan

¹⁴ <https://jubel.be/wetsontwerp-bestuurlijke-handhaving-reikt-meer-tools-aan-voor-gemeenten/>

¹⁵ Bestuurlijke handhaving van georganiseerde misdaadfenomenen. Een leidraad., IRCP, Ugent, 2016

benadrukt, meer bepaald de Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019 (KIV)¹⁶ en het Nationaal Veiligheidsplan 2016-2019 (NVP)¹⁷. In beide beleidsplannen is één van de transversale thema's en uitdagingen inderdaad de *“bestuurlijke handhaving en informatie-uitwisseling: een essentieel onderdeel van de integrale aanpak van georganiseerde misdaad”*¹⁸.

Het toepassingsgebied van voormelde ressortelijke omzendbrief is dus niet beperkt tot georganiseerde criminaliteit (in de zin van bijvoorbeeld de definitie van criminele organisatie in de artikelen 324*bis* en 324*ter* van het Strafwetboek). Hij creëert een kader voor de bestuurlijke aanpak van onveiligheidsfenomenen in het algemeen, dus zowel voor overlast en niet georganiseerde (“gewone”) criminaliteit als ook voor georganiseerde criminaliteit. De realiteit op het terrein leert immers dat een opdeling *“overlast”, “gewone”* en *“georganiseerde criminaliteit”* veelal theoretisch is en weinig meerwaarde oplevert in de bestrijding van onveiligheidsfenomenen, wat uiteindelijk de ultieme doelstelling van elke handhaving is.

De omzendbrief regelt een cruciaal aspect van de bestuurlijke handhaving: de vraag naar informatieoverdracht vanuit de politie en het openbaar ministerie naar het (lokaal) bestuur. De bedoeling is immers dat (mede) aan de hand van gerechtelijke informatie het bestuur een deugdelijke administratieve sanctie (vb. een administratieve geldboete of de administratieve sluiting van een instelling), een bestuurlijke politiemaatregel (bv. een tijdelijk plaatsverbod) dan wel een gewone administratieve beslissing (bv. de uitsluiting van deelname aan een openbare aanbesteding) kan nemen.

Het initiatief voor de bestuurlijke handhaving gaat in principe uit van de bestuurlijke overheid die de domeinen/materies moet aangeven waarin het aan bestuurlijke handhaving wil doen. Het kan gaan om sectoren zoals horeca, nacht- en belwinkels, de bouw, prostitutie-inrichtingen, vastgoedsector, transportsector, MHMS/huisjesmelkerij, ..., afhankelijk van de lokale omstandigheden en noden. In die zin zal het openbaar ministerie

¹⁶ Kadernota Integrale Veiligheid (hierna afgekort als KIV), 2016-2019, 163 p., https://www.besafe.be/sites/besafe.localhost/files/u19/2016-06-07_kadernota_integrale_veiligheid_nl.pdf

¹⁷ Nationaal Veiligheidsplan 2016-2019 (hierna afgekort als NVP), Samen, naar de kern van de zaak, 101 p., <http://www.politie.be/files/fed/files/ORG/INT/NVP2016-2019.pdf>

¹⁸ KIV, p. 17-19 en NVP p. 23-24.

protocolakkoorden bestuurlijke handhaving criminaliteit en onveiligheid aangaan met als kernpartners: de gemeente/stad, de betrokken lokale politie en het parket. Ook andere overheden, de arbeidsauditeur en de federale politie kunnen betrokken worden bij het afsluiten van de protocolakkoorden.

Enigszins verwonderlijk werden er tot op heden in de gerechtelijke arrondissementen Oost- en West-Vlaanderen nog geen protocolakkoorden afgesloten, dit in tegenstelling tot de gerechtelijke arrondissementen Antwerpen en Limburg.

*

3. Het casusoverleg intra-familiaal geweld

Tot slot nog een woordje over een derde en laatste beleidsinitiatief: het casusoverleg, meer bepaald het casusoverleg intra-familiaal geweld (IFG). Dit overleg wordt opgestart wanneer de verschillende actoren ieder binnen hun domein er niet in slagen de geweldsspiraal te doorbreken. Casusoverleg sluit de uitoefening van de strafvordering niet uit, maar probeert voor dader en (primaire en secundaire) slachtoffers de brug naar een geweldloze toekomst te maken.

Het casus-gebonden overleg werd binnen het ressort Antwerpen buiten elk wetgevend kader ontwikkeld ter bestrijding en vooral ter voorkoming van intra-familiaal geweld: het was een forum waarop hulpverlening, politie, justitiehuisen, bestuurlijke overheden en het parket de strikt noodzakelijke informatie deelden met het oog op minstens het stoppen van dit geweld.

Voortbouwend op dit initiatief lanceerde Vlaams Minister van Welzijn Jo Van Deurzen een omzendbrief met als doelstelling de casuscoördinatie in intra-familiaal geweld en kindermishandeling overal in Vlaanderen te verwezenlijken. Die omzendbrief geldt als een open en richtinggevend document voor de Vlaamse ambtenaren.

In het voorjaar van 2017 werden alle potentiële partners door provinciale coördinatoren bevroegd, ook de procureurs des Konings van Oost- en West-Vlaanderen.

Ondertussen werd ijverig gewerkt aan een federaal wetgevend initiatief dat heeft geleid tot de invoering van een artikel 458ter van het Strafwetboek dat aan het casusoverleg een wettelijk kader heeft verleend¹⁹. Aansluitend werd in samenspraak met de procureurs des Konings van Oost- en West-Vlaanderen beslist om de kernpartners in Oost- en West-Vlaanderen te activeren en heb ik de referentiemagistraat Intra-familiaal geweld van mijn parket gemandateerd om deze gesprekken te volgen met het oog op de redactie van een protocolakkoord.

De onderhandelingen over een protocolakkoord in Oost-Vlaanderen gingen quasi onmiddellijk in september 2017 van start. De tweewekelijkse inrichtingsvergaderingen hebben geleid tot de ondertekening van een protocolakkoord op 6 december 2017, waarbij een pilootproject in de politiezones Vlaamse Ardennen, Dendermonde en Gent boven de doopvont gehouden werd. Eerstdaags wordt dit pilootproject uitgebreid met drie bijkomende politiezones.

Anders dan in Oost-Vlaanderen, waar geopteerd werd om het casusoverleg in de pilootfase over drie politiezones verspreid over het ganse arrondissement te organiseren, beslaat het West-Vlaamse pilootproject de hele afdeling Brugge. Het protocolakkoord dat het West-Vlaamse pilootproject gestalte gaf, werd ondertekend op 21 juni 2018. Ook hier speelde het parket-generaal Gent een sturende rol; het zorgde ervoor dat in dit samenwerkingsakkoord – voor het eerst - met de Algemene Verordening Gegevensbescherming rekening werd gehouden²⁰. Vanaf 3 september – vandaag dus - kunnen de eerste complexe IFG-dossiers bij het West-Vlaamse casusoverleg aangemeld worden.

Inmiddels heeft het College van procureurs-generaal in maart 2018 ook de nodige richtlijnen via omzendbrief over de verhouding casusoverleg en beroepsgeheim uitgevaardigd²¹.

¹⁹ Artikel 313 van de Wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 24 juli 2017

²⁰ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, kortweg Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

²¹ Omzendbrief COL nr. 4/2018 van het College van procureurs-generaal – Casusoverleg en beroepsgeheim

Thans buigt het expertisenetwerk “Criminaliteit tegen personen” zich over een nationaal model van protocol voor het casusoverleg in het kader van intra-familiaal geweld en kindermishandeling als instrument voor de procureurs des Konings en zal men de laatste knelpunten trancheren.

Wordt dus vervolgd.

III. NECROLOGIE

Mijnheer de Kamervoorzitter,

Geachte genodigden,

Vooraleer u het woord terug te geven, rest mij nog de volgende taak.

Naar aanleiding van de opening van het gerechtelijk jaar besteden we traditioneel aandacht aan de activiteiten van het voorbije jaar. Traditiegetrouw past het dus ook even terug te denken aan onze collega's, medewerkers en leden van de balies van het ressort die niet meer in ons midden vertoeven. Graag dus enkele ogenblikken van ingetogenheid voor:

Marc HERSENS

Gewezen Stafhouder van de balie Gent en advocaat alhier, plaatsvervangend vrederechter van het kanton Merelbeke, overleden op 6 september 2017; 63 jaar oud.

Gaston KOOPMAN

Ere-hoofdgriffier van het vrederecht van het tweede kanton Kortrijk, overleden op 28 september 2017; 91 jaar oud.

Ann VAN NESTE

Secretaris bij het parket van de procureur des Konings West-Vlaanderen, afdeling Brugge, overleden op 23 november 2017; 51 jaar oud.

Gaston TUYTSCHAEVER

Ere-secretaris bij het parket van de procureur des Konings Oost-Vlaanderen, afdeling Gent, overleden op 28 december 2017; 90 jaar oud.

Yves BROECKX

Rechter in de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde, overleden op 23 januari 2018; 65 jaar oud.

Gaston DOSSCHE

Emeritus Ondervoorzitter bij de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Oudenaarde, overleden op 25 februari 2018; 88 jaar oud.

Marcel STORME

Advocaat aan de balie te Gent, overleden op 30 maart 2018; 87 jaar oud.

Theo VAN DEN NESTE

Ere-hoofdgriffier van het vredegerecht van het kanton Menen, overleden op 8 april 2018; 84 jaar oud.

Julien HOLMENS

Advocaat aan de balie te Gent, overleden op 10 april 2018; 58 jaar oud.

Jan HAUD'HUYZE

Gewezen rechter in handelszaken in de rechtbank van koophandel te Oostende, overleden op 26 april 2018; 76 jaar oud.

Marcel ANTONISSEN

Ere-hoofdsecretaris van het parket van de procureur des Konings West-Vlaanderen, afdeling Veurne, overleden op 9 mei 2018; 94 jaar oud.

Denis LIPPENS

Ere-hoofdsecretaris van het parket van de procureur des Konings West-Vlaanderen, afdeling Veurne, overleden op 20 mei 2018; 85 jaar oud.

Kathy DE COENSEL

Assistent bij het vreedegerecht van het kanton Merelbeke, overleden op 24 mei 2018; 45 jaar oud.

Marleen VERHEYE

Medewerker bij het parket van de procureur des Konings Oost-Vlaanderen, afdeling Oudenaarde, overleden op 7 juni 2018; 58 jaar oud.

Frank DIEU

Advocaat aan de balie te Gent, overleden op 19 juni 2018; 56 jaar oud.

Stefaan OCKERMAN

Referendaris bij het Hof van beroep te Gent, overleden op 3 juli 2018; 60 jaar oud.

Eric VERBRUGGHE

Ere-secretaris-hoofd van dienst bij het parket van de procureur des Konings West-Vlaanderen, afdeling Brugge, overleden op 13 juli 2018; 79 jaar oud.

Eric NIVILLE

Griffier bij de rechtbank van koophandel te Veurne, overleden op 13 juli 2018; 68 jaar oud.

Antoon LUST

Advocaat aan de balie te Brugge en ere-plaatsvervangend rechter in de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Brugge, overleden op 22 juli 2018; 74 jaar oud.

Gentil VERBRUGGHE

Ere-hoofdgriffier van de rechtbank van koophandel afdelingen Brugge en Oostende, overleden op 30 juli 2018; 80 jaar oud.

Aan hun familieleden en vrienden, aan hun confraters en collega's die hun nagedachtenis huldigen en om hen rouwen, bieden wij nogmaals ons blijken van medeleven aan.

Voor de Koning, vorder ik dat het aan het Hof behage te verklaren dat het zijn werkzaamheden zou hervatten.